

OARS MEI WETTER OMGEAN

oars!
DUORSUM WAADHOEKE

Addendum 7. Programma Oars mei wetter omgean

Mei 2025

GEMEENTE waadhoeke

INHOUD

7. PROGRAMMA OARS MEI WETTER OMGEAN 3

7.1 Programmadoel 3

7.2 Water en de Sustainable Development Goals (SDG's) 5

7.3 Gezamenlijke verantwoordelijkheid en samenwerking 6

7.4 Programmalijnen 7

7.4.1. Afvalwater 7

7.4.2. Hemelwater 8

7.4.3. Grondwater 8

7.4.4. Overige programmalijnen binnen de waterketen 9

7.4.4.1 Stedelijk oppervlaktewater 9

7.4.4.2 Vaarwater 10

7.4.4.3 Drinkwater 11

7.4.4.4 Waterveiligheid 12

7.4.4.5 Waterkwaliteit 12

7.4.4.6 Verzilting 13

Projectbeschrijvingen 'Oars mei wetter Omgean' in Waadhoeke 15

7. PROGRAMMA OARS MEI WETTER OMGEAN

De gemeentelijke watertaken zijn van groot belang voor een duurzame en leefbare woonomgeving. De gemeente Waadhoeke hecht veel waarde aan het thema water en wil inzichtelijk maken hoe duurzaam met water wordt omgegaan, met welke partners wordt samengewerkt en hoe de verantwoordelijkheden zijn verdeeld. Vooral als het gaat over water dat aanwezig is binnen de grenzen van het gemeentelijke grondgebied van het vaste land.

Doel 'Ynsicht troch oersicht oer it oars omgean mei wetter'

We bereiken dit doel door een overzicht te maken van het bestaande gemeentelijk beleid en de uitvoeringskaders rondom het thema water. Dit vormt de basis voor een toekomstbestendige aanpak en versterkt de samenwerking met betrokken partijen. Tegelijkertijd biedt het ruimte om dit beleid verder te ontwikkelen. Door in te zetten op innovatieve oplossingen en samenwerking kan de gemeente de toekomstige uitdagingen op watergebied aan en werken aan een robuust en veerkrachtig watersysteem.

7.1 Programmadoel

Waadhoeke is van oudsher verbonden met water. Vaarten, sloten en zijlen vormden belangrijke infrastructuur voor vervoer van mensen en goederen. Door de jaren heen zijn veel watergangen in dorpskernen, stadswijken en in het landelijk gebied verdwenen, maar de belangstelling groeit weer – vanuit economische, historische, recreatieve ecologische én klimatologische invalshoeken.

In de geschiedenis van Waadhoeke is de omgang met het water 'de blauwe draad'. Het verhaal van Waadhoeke gaat over 3000 jaar 'leven met water'. Waadhoeke is gevormd vanuit een intergetijdengebied, een door slenken en stroomgeulen dooraderd kwelderland. Lange tijd leeft men hier in symbiose met het water. Nog altijd tekenen het water en de omgang met het water het landschap van Waadhoeke.

De gemeente Waadhoeke ligt in de noordwestelijke kustzone van Fryslân en wordt gekenmerkt door de stad Franeker met 40 omliggende dorpen. Daartussen liggen vruchtbare landbouwgronden, doorsneden door een fijnmazig netwerk van sloten, vaarten, grachten, kanalen en vaarwegen. Deze 'blauwe dooradering' vormt het fundament van het aanwezige watersysteem. Het systeem dient meerdere functies: het gebruik van water voor landbouw, natuur, wonen en recreatie, beschikbare zoetwatervoorraad, het afvoeren van overtollig water en het handhaven van het juiste waterpeil.

In het noorden grenst het gebied aan de zoute Waddenzee (Unesco Werelderfgoed), waar uiteindelijk al het overtollige water uit Waadhoeke en uit omliggende gemeenten wordt geloosd. Op twee plekken stroomt oppervlaktewater direct naar het Natura 2000-gebied: via het Miedemagemaal bij Zwarte Haan en het gemaal van RoptaSyl. Verder wordt via de Friese Boezem het overtollige water bij de Tjerk Hiddessluizen in Harlingen naar de Waddenzee gespuid.

Door de stijgende zeespiegel wordt het spuien van boezemwater in de toekomst steeds moeilijker en uiteindelijk onmogelijk. Op termijn zijn nieuwe zeegemalen nodig om overtollig water naar zee te pompen. Harlingen wordt als mogelijke locatie hiervoor gezien.

Het watersysteem van Waadhoeke bestaat uit een uitgebreid netwerk van sloten en vaarten. Overtollig regenwater stroomt via dit netwerk, soms vanuit de

polders, naar de Friese Boezem. Het streefpeil in de boezem is 52 centimeter beneden NAP en wordt jaarrond zoveel mogelijk stabiel gehouden. Het Wetterskip slaagt hier goed in, wat bijdraagt aan de waterveiligheid.

Voor de waterkwaliteit is echter meer dynamiek gewenst. Variatie in de waterstand, passend bij natuurlijke omstandigheden, kan gunstig zijn. Daarbij wordt gedacht aan meer inlaat van water vanuit het IJsselmeer en minder lozing op de Waddenzee.

Water is onlosmakelijk verbonden met het landschap en vormt een levensbron voor zowel mens als natuur. Het raakt tal van thema's en belangen: van wateroverlast en droogte, zoetwaterbeschikbaarheid en drinkwaterbronnen, tot waterkwaliteit, verzilting, recreatie, bereikbaarheid, flora en fauna.

Water biedt daarmee veel kansen, bijvoorbeeld op het gebied van waterkwaliteit of het beperken van wateroverlast in bebouwde gebieden. Het traditionele denken over water maakt plaats voor een 21e-eeuws waterbeleid, waarin water (samen met bodem) een bepalende factor wordt binnen gemeentelijke beleidsterreinen. Binnen de ontwikkeling van de Omgevingsvisie van Waadhoeke is dit besef - mede gebaseerd op de landschapsbiografie - verankerd als één van de leidende principes.

Tot nu toe werkte de gemeente met een sectorale benadering en was er geen overkoepelend waterbeleid. Inmiddels groeit het inzicht dat de opgaven vragen om meer samenhang en een integrale aanpak. Dit programmaonderdeel geeft daarom een actueel beeld van hoe de gemeente nu omgaat met het thema water en vormt daarmee de basis voor toekomstig beleid.

7.2 Water en de Sustainable Development Goals (SDG's)

De Verenigde Naties hebben 17 Sustainable Development Goals (SDG's) vastgesteld. Voor de wateropgave zijn de volgende doelen direct van toepassing:

- **SDG 6**: Zorg voor schoon drinkwater en een goede kwaliteit van het (oppervlakte)water.
- **SDG 14**: Bescherm en benut oceanen, zeeën en maritieme hulpbronnen op duurzame wijze.
- **SDG 13**: Neem urgente maatregelen om klimaatverandering en de gevolgen daarvan tegen te gaan – hier valt ook klimaatadaptatie onder.

Bovendien heeft het thema water indirect ook een link met SDG 1: Geen honger. Tegen 2030 duurzame voedselproductie-systemen garanderen en veerkrachtige landbouwpraktijken implementeren die de productiviteit en de productie kunnen verhogen, die helpen bij het in stand houden van ecosystemen, die de aanpassingscapaciteit verhogen in de strijd tegen klimaatverandering, extreme weersomstandigheden, droogte, overstromingen en andere rampen en die op een progressieve manier de kwaliteit van het land en de bodem verbeteren.

'OARS MEI WETTER OMGEAN' – SDG's	
	SDG 6: In 2030 moet iedereen wereldwijd toegang hebben tot schoon drinkwater en gebruik kunnen maken van schone sanitaire voorzieningen. Veel afval wordt weggegooid in water en om de kwaliteit te verbeteren moet het afvalwater vaker gezuiverd worden. Een goed werkend waterbeheersysteem is van cruciaal belang hiervoor.
	SDG 14: Is gericht op bescherming en duurzaam gebruik van zeeën, oceanen en maritieme hulpbronnen. De mens is sterk afhankelijk van de zee. Zeeën en oceanen spelen mondiaal een essentiële rol bij de opvang van CO2 en de productie van zuurstof. Ze zijn cruciaal voor klimaat, voedsel en transport. Klimaatverandering, overbevissing en vervuiling vormen een bedreiging voor het ecosysteem en voor het gebruik dat ervan wordt gemaakt.
	SDG 13: Is gericht op de aanpak van door mensen veroorzaakte klimaatcrisis. In 2015 is het Parijs-akkoord tot stand gekomen dat beoogt klimaatverandering en de nadelige effecten daarvan te verminderen. De effecten van klimaatverandering vormen een bedreiging voor mens en natuur. Neem dringend actie om klimaatverandering en haar impact te bestrijden.

Afbeelding 7.1: Oars mei wetter omgean - SDG's.

7.3 Gezamenlijke verantwoordelijkheid en samenwerking

De gemeente heeft niet op alle onderdelen van het waterbeheer evenveel invloed en speelt ook niet altijd een directe rol of heeft een toegewezen verantwoordelijkheid. Daarom is goede samenwerking met andere partijen in de waterketen van groot belang. Voor Waadhoeke zijn de belangrijkste partners Wetterskip Fryslân en de Provincie Fryslân.

Wetterskip Fryslân is verantwoordelijk voor de waterveiligheid (sterke dijken), het bewaken van de waterkwaliteit, het zorgen voor een goed waterpeil, voldoende water én de zuivering van afvalwater. De provincie stelt de regionale beleidskaders voor het waterbeheer vast via het Regionaal Waterprogramma. Daarnaast gaat de provincie over de grondwatervoorziening voor drinkwater en houdt toezicht op het Wetterskip.

Het watersysteem stopt niet bij de gemeentegrenzen. Daarom is ook de samenwerking met omliggende gemeenten zoals Leeuwarden, Harlingen, Súdwest-Fryslân en Noardeast-Fryslân belangrijk. Op het gebied van drinkwater is Vitens een belangrijke partner, verantwoordelijk voor de productie en levering van voldoende en schoon drinkwater.

Verder spelen de Veiligheidsregio Fryslân (bij calamiteiten) en de Friese omgevingsdienst FUMO (bij toezicht op bedrijven) een rol in de waterketen. Rijkswaterstaat Noord-Nederland is verantwoordelijk voor het beheer van de Waddenzee.

De noodzaak om integraal samen te werken op het gebied van waterbeheer wordt steeds groter, zeker onder invloed van de Omgevingswet die een meer samenhangende aanpak vraagt. Binnen Fryslân is het Fries Bestuursakkoord Water en Klimaat (FBWK) opgezet. Daarnaast is er het Provinciaal Bestuurlijk Overleg Water (PBOW), waarin Wetterskip Fryslân, Vitens, Provincie en alle Friese gemeenten samenwerken aan duurzame oplossingen op watergebied. Deze samenwerkings-verbanden worden ondersteund door het speciaal ingestelde waterambassadeurschap in Fryslân, dat sinds 2006 actief is.

7.4 Programmalijnen

De gemeente heeft een belangrijke wettelijke watertaak, vastgelegd in de Omgevingswet als formele zorgplicht. Deze zorgplicht richt zich vooral op de volgende drie onderdelen:

- **Afvalwaterinzameling (§ 7.4.1)**

De gemeente is verantwoordelijk voor het inzamelen en transporteren van afvalwater uit de bebouwde omgeving. Dit betekent dat zij zorgt voor de aanleg, het beheer en het onderhoud van de riolering.

- **Hemelwaterafvoer (§ 7.4.2)**

Daarnaast zorgt de gemeente voor een doelmatige inzameling van afvloeiend hemelwater op openbaar terrein. Als de eigenaar het regenwater redelijkerwijs niet zelf op of in de bodem of een oppervlaktewaterlichaam kan lozen, is de gemeente verantwoordelijk voor het transport en de verwerking daarvan. De omgeving met bijbehorende kenmerken (denk aan bodemsoort) vervult een belangrijke rol bij de opvang en opslag van hemelwater.

- **Grondwaterbeheer (§ 7.4.3)**

De gemeente heeft ook een taak om maatregelen te treffen in het openbaar gebied van dorpen en stadswijken om structurele nadelige gevolgen van hoge of lage grondwaterstanden zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

De uitvoering van deze gemeentelijke watertaken staat onder invloed van actuele en toekomstige uitdagingen. Denk hierbij aan klimaatverandering, de energietransitie, (autonome) bodemdaling, verzilting, de ambitie om circulair te werken en het versterken van ecologische doelen. Dit vraagt om een flexibele en toekomstgerichte aanpak van het gemeentelijk waterbeheer.

7.4.1. Afvalwater

Waar staan we nu?

Sinds de invoering van riolering in de vorige eeuw zijn de hygiëne en gezondheid van inwoners aanzienlijk verbeterd. Ook het milieu profiteert van een goed functionerend rioleringssysteem, omdat afvalwater niet langer direct in het oppervlaktewater wordt geloosd. Tegenwoordig wordt het ingezamelde afvalwater eerst gezuiverd voordat het wordt teruggevoerd naar sloten en andere waterwegen.

De gemeente is verantwoordelijk voor het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater naar de rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) van het Wetterskip. Dit omvat de aanleg en het beheer van riolering, met als doel een hygiënische en veilige leefomgeving te waarborgen.

Het stedelijke afvalwater in Waadhoeke wordt via een uitgebreid rioolstelsel afgevoerd naar de RWZI's in St.-Annaparochie en Franeker. Ons rioolstelsel is goed onderhouden, maar bestaat uit zowel nieuwe als oudere delen. De oudere riolen zijn oorspronkelijk ontworpen om afvalwater en hemelwater gezamenlijk af te voeren. Tegenwoordig worden nieuwe riolen gescheiden aangelegd, met aparte systemen voor afvalwater en hemelwater. Hierdoor liggen er nu twee afzonderlijke rioolstelsels in de straten (gescheiden: 62 kilometer droogweerafvoer en 65 kilometer regenwaterafvoer en gemengd: 205 kilometer).

Ons doel is dat stedelijk afvalwater efficiënt wordt ingezameld en afgevoerd naar de RWZI's van het Wetterskip Fryslân. Schoon hemelwater hoeft niet naar de zuivering en wordt daarom waar mogelijk afgekoppeld en rechtstreeks afgevoerd naar het oppervlaktewater. Bij normale neerslag blijft de openbare ruimte droog en bij hevige regenval willen we wateroverlast en schade voorkomen.

In het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2020-2025 staat beschreven hoe Waadhoeke omgaat met stedelijk afvalwater. Dit plan biedt een structurele aanpak voor stedelijk waterbeheer en riolering. Water is een belangrijke factor bij de ruimtelijke inrichting van onze gemeente; soms bepaalt het waar wel of niet gebouwd kan worden of welke maatregelen nodig zijn om water goed in de leefomgeving te integreren. Bij ruimtelijke plannen vindt de watertoets plaats.

Duurzaamheid staat centraal in ons beleid: we hergebruiken hemelwater waar mogelijk en voorkomen verspilling. Vuil water wordt gezuiverd en teruggebracht in het oppervlaktewatersysteem, terwijl schoon water zoveel mogelijk wordt vastgehouden in de omgeving. Daarnaast houden we rekening met klimaatverandering in al onze werkzaamheden. In ons beleid passen we de principes van 'water en bodem sturend' toe. Het rioleringsplan biedt bovendien een onderbouwing voor de hoogte van de rioolheffing voor huishoudens en bedrijven.

De looptijd van het huidige vGRP eindigt eind 2025 en voor de vervolgperiode wordt er gewerkt aan een nieuw Gemeentelijk Water en Riolering Programma (GRP) 2026-2030. Dit nieuwe programma bouwt voort op de basis van het huidige vGRP en speelt in op de toekomstige en toenemende watertaken van de gemeente. Daarin is onder meer extra aandacht voor risico gestuurde rioolvervanging en klimaat robuuste inrichting van de openbare ruimte.

7.4.2. Hemelwater

Waar staan we nu?

Naast de verantwoordelijkheid voor afvalwater heeft de gemeente ook een zorgplicht voor hemelwater. Dit omvat alle vormen van neerslag, zoals regen, sneeuw en hagel. Hoewel hemelwater geen aparte definitie heeft onder de Omgevingswet, valt het onder de bredere term 'stedelijk afvalwater'. De gemeente zorgt voor een doelmatige inzameling van afvloeiend hemelwater op openbaar terrein. Wanneer een eigenaar het regenwater redelijkerwijs niet zelf kan afvoeren via de bodem of een oppervlaktewaterlichaam, neemt de gemeente de verantwoordelijkheid voor transport en verwerking.
Om regenwater effectief af te voeren, zijn er tegenwoordig twee gescheiden rioolstelsels in de straten: één voor afvalwater en één voor hemelwater. Het beheer en onderhoud hiervan behoren tot de gemeentelijke taken en is onderdeel van het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan. Bij vervanging en onderhoud houden we rekening met veranderende klimatologische omstandigheden. Hemelwater speelt een steeds grotere rol bij de inrichting van straten en wijken.

Bij normale neerslag mag er geen water op straat blijven staan. Dit toetsen en ontwerpen we aan de hand van de theoretische bui 08 uit de Kennisbank Stedelijk Water, wat overeenkomt met ongeveer 20 mm neerslag per uur. Bij hevige neerslag streven we ernaar schade te voorkomen, waarbij we uitgaan van een maximale belasting van 40 mm per uur.

Om dit doel te bereiken, is samenwerking essentieel. Zowel openbare als particuliere ruimte speelt een rol in de opvang en verwerking van hemelwater. We accepteren dat water bij extreme neerslag tijdelijk op straat en andere plekken in de leefomgeving kan blijven staan. Bij neerslag boven de 40 mm per uur kan schade optreden. Het volledig verwerken van extreme hoeveelheden hemelwater is een uitdaging, maar ons doel is om Waadhoeke hier in 2050 optimaal op ingericht te hebben, in lijn met de planning van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

7.4.3. Grondwater

Waar staan we nu?

Naast de zorgplicht voor afvalwater en hemelwater heeft de gemeente ook een verantwoordelijkheid voor grondwaterbeheer. Dit houdt in dat we maatregelen moeten treffen om structurele nadelige gevolgen van een te hoge of te lage grondwaterstand te voorkomen of te beperken en zorgen we ervoor dat veranderende grondwaterstanden geen structurele problemen veroorzaken. De meldingen van (grond)wateroverlast nemen toe en de oorzaken hiervan zijn divers. Op sommige locaties zijn drains aangelegd om overtollig grondwater af te voeren. In samenwerking met bewoners, Wetterskip en andere belanghebbenden zoeken we naar passende oplossingen.

In veel gevallen ligt de eerste verantwoordelijkheid bij de perceeleigenaar. Dit betekent dat eigenaren zelf moeten zorgen voor een oplossing bij grondwateroverlast op hun terrein. Ook bij lekkages in kelders, vloeren en muren ligt de verantwoordelijkheid bij de woningeigenaar om deze problemen te verhelpen.

Als de gemeente een rol heeft, onderzoeken we eerst of er sprake is van structurele grondwateroverlast en of doelmatige maatregelen mogelijk zijn. We hanteren als richtlijn dat er zichtbare of anderszins verifieerbare nadelige gevolgen moeten zijn én dat de grondwaterstand bij panden minimaal drie maanden per jaar hoger is dan 70 cm onder het maaiveld. Vervolgens werken we samen met eigenaren, bewoners en Wetterskip om tot een effectieve oplossing te komen. Gemeentelijke maatregelen worden uitsluitend getroffen in de openbare ruimte. Omdat deze ruimte al veel verschillende functies heeft, wordt samenwerking met bewoners en bedrijven steeds belangrijker.

De gemeente beschikt niet over een uitgebreid grondwatermeetnet voor monitoring van grondwaterstanden. Wel zijn in enkele wijken van

Franeker meerdere peilbuizen geplaatst om de grondwaterstand te meten, naar aanleiding van meldingen over een hoge grondwaterstand.

De provincie Fryslân is verantwoordelijk voor het verlenen van vergunningen voor de winning van (diep) grondwater.

Achter de zeedijk onder het vaste land wordt het grondwater beïnvloed door een zoute kwelstroom, die landinwaarts afneemt. Hierdoor treedt binnen de gemeentegrenzen verzilting van het water op (zie paragraaf 7.4.4.6 Verzilting). Mede om deze reden wordt in Noordwest Fryslân geen drinkwater uit grondwater gewonnen, omdat de kwaliteit hiervan niet geschikt is voor drinkwaterproductie (zie paragraaf 7.4.4.3 Drinkwater).

Landelijk is een tool ontwikkeld om inzicht te geven in de kwaliteit en de kwantiteit van het grondwater in Nederland. TNO - Geologische Dienst Nederland heeft onder meer als taak om informatie over grondwater voor een breed publiek beschikbaar te stellen. Gegevens over de grondwaterkwaliteit, grondwaterstanden, de hydrogeologische opbouw van de ondergrond en de daarvoor gebruikte data zijn via de 'grondwatertools' te raadplegen (www.grondwatertools.nl).

7.4.4. Overige programmalijnen binnen de waterketen

De gemeente krijgt binnen de waterketen, naast de wettelijke zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en aspecten van het grondwater, ook te maken met andere water gerelateerde thema's. Bij deze onderwerpen verschilt de rol en verantwoordelijkheid van de gemeente: soms is die direct en zwaarwegend, soms meer ondersteunend of indirect.

Het gaat om de volgende programmalijnen:

- Stedelijk oppervlaktewater (§ 7.4.4.1)
- Vaarwater en oevers (§ 7.4.4.2)
- Drinkwatervoorziening (§ 7.4.4.3)
- Waterveiligheid en bescherming tegen overstromingen (§ 7.4.4.4)
- Waterkwaliteit(§ 7.4.4.5)
- Verzilting van grond- en oppervlaktewater (§ 7.4.4.6)

Deze thema's raken verschillende gemeentelijke beleidsterreinen en vragen om samenwerking met partners in de waterketen. Ze maken duidelijk dat water in al zijn vormen een breed en complex vraagstuk is, waarin de gemeente steeds vaker een rol speelt.

7.4.4.1 Stedelijk oppervlaktewater

Waar staan we nu?

Het uitgebreide netwerk van oppervlaktewateren in Waadhoeke speelt een cruciale rol in waterbeheer. Het helpt bij waterberging, doorspoeling en de afvoer van overtollig water. Het Wetterskip Fryslân beheert een groot deel van deze wateren en controleert of het watersysteem goed functioneert. Binnen stedelijke gebieden is de gemeente verantwoordelijk voor het beheer van de meeste watergangen.

Goed onderhoud, zoals baggeren en hekkelen, is essentieel om te voorkomen dat watergangen dichtgroeien of dichtslibben, waardoor de afwateringsfunctie in gevaar kan komen. Waar mogelijk en nodig breiden we het oppervlaktewater uit, zodat we beter kunnen voldoen aan onze hemelwaterzorgplicht. Daarnaast zorgen we voor goed onderhoud van gemeentelijke sloten en greppels om hemelwater effectief vast te houden en af te voeren.

De gemeente heeft met Wetterskip Fryslân afspraken gemaakt over het onderhoud van watergangen binnen de bebouwde kom. Dit onderhoud wordt door de gemeente uitgevoerd, omdat dit de meest kostenefficiënte oplossing is. Voor de overname van deze watergangen moet het achterstallig baggeronderhoud vóór 2026 zijn weggewerkt.

Eind 2018 is de gemeente Waadhoeke gestart met een plan om het achterstallige baggeronderhoud binnen Onderhoud Stedelijk Water (OSW) uit te voeren. In 2019 en 2020 zijn voorbereidende werkzaamheden verricht, zoals het in kaart brengen van achterstallige locaties, het inpeilen van watergangen en het uitvoeren van een verkennend waterbodemonderzoek. Het baggerwerk in het kader van OSW vond plaats in het voorjaar van 2021 en werd in 2023 afgerond.

Na de afronding van dit baggerwerk is in 2024 een nieuwe baggerplanning opgesteld voor de periode 2025-2034, in samenwerking met Wetterskip Fryslân.

7.4.4.2 Vaarwater

Waar staan we nu?

In Waadhoeke speelt water een prominente rol in het landschap. Delen van het historische netwerk van waterwegen zijn nog steeds zichtbaar en vormen een belangrijk element in het cultuurhistorische landschap. Dit uitgebreide oppervlaktewatersysteem kan op sommige plaatsen ook als vaarweg worden gebruikt.

Waadhoeke beschikt over diverse vaarwegen. De provincie Fryslân bepaalt welke waterwegen als vaarwegen worden aangemerkt en wijst de verantwoordelijke vaarwegbeheerders aan. Aan deze vaarwegen zijn vaarwegklassen toegekend, waarbij recreatieve vaarwegen variëren van klasse Azm tot en met F vallen. Het Van Harinxmakanaal, dat het grondgebied van de gemeente doorkruist, is een beroepsvaarweg en valt onder het beheer van de provincie.

De vaarwegen worden onderverdeeld in beroeps- en recreatieve vaarwegen. De classificatie voor recreatieve vaarwegen is gebaseerd op de indeling in het Provinciaal Verkeers- en Vervoerplan (PVVP 2011). De indeling volgens het PVVP kent de klassen A tot en met F, waarbij A de hoogste klasse is en F de laagste klasse wat betreft de grootte van het maatgevend schip dat op een vaarweg moet kunnen varen. Hieronder staat een weergave van de klassenindelingen.

Classificatie vaarwegen					
	Omschrijving	**Hoogte**	**Diepgang**	**Vaarwegbeheerder**	**Grenzen beheerzone**
Azm	Grote zeewaardige boten	30 meter	2,10 meter	Provincie Fryslân	10 meter
Bzm	Niet Zeewaardige (zeil)boten	30 meter	1,90 meter	Provincie Fryslân	10 meter
Czm	Niet Zeewaardige (zeil)boten	30 meter	1,70 meter	Provincie Fryslân	5 meter
Cm	Grote motorboten	3 meter	1,50 meter	Provincie Fryslân	5 meter
Dm	Motorboten	2,50 meter	1,30 meter	Provincie Fryslân	5 meter
E	Kleine zeil- en motorboten	2 meter	1 meter	Wetterskip Fryslân	5 meter
F	Sloepen	1,50 meter	0,80 meter	Wetterskip Fryslân	5 meter
G	Kano's	n.v.t.	n.v.t.	Geen vaarwegbeheer aangewezen	n.v.t.

De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van het vaarwater en nautisch beheer binnen havens en woonwijken. Daarnaast voert de gemeente onderhoud uit aan secundaire watergangen, vergelijkbaar met schouwsloten. Voor andere wateren waarop gevaren kan worden, zoals kanoroutes, opvaarten en watergangen in woonwijken en haventjes, heeft de provincie geen specifieke vaarwegbeheerders aangewezen.

Het beheer van oevers langs vaarwegen is apart geregeld. In 2024 heeft de provincie Fryslân vastgesteld wie verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud van de oevers langs alle Friese vaarwegen. Dit heeft geleid tot een samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeenten op het Friese vasteland, Wetterskip Fryslân en de provincie Fryslân. Hierdoor is er duidelijkheid over het beheer van de 1.760 kilometer aan oevers in Friesland.

Binnen bebouwd gebied vallen de oevers van vaarwegen voornamelijk onder het beheer van de gemeente en particuliere eigenaren. In het landelijk gebied zijn de oevers grotendeels in beheer bij Wetterskip Fryslân en particuliere grondeigenaren. Voor particuliere eigenaren is er een subsidieregeling beschikbaar via het Oeverfonds, dat is ingesteld door de provincie en gemeenten (https://www.fryslan.frl/oeverfonds).

7.4.4.3 Drinkwater

Waar staan we nu?

Schoon drinkwater is een essentiële levensbehoefte. Wereldwijd wordt de beschikbaarheid ervan erkend als een cruciale uitdaging, wat terugkomt in Sustainable Development Goal 6 (SDG 6) van de Verenigde Naties. In Nederland gebruiken we gemiddeld 120 liter drinkwater per persoon per dag voor diverse activiteiten. Door bevolkingsgroei en economische ontwikkeling neemt de vraag naar drinkwater toe, terwijl klimaatverandering leidt tot langere droge periodes in de zomer. Drinkwaterbedrijven maken daarom investeringsplannen om de infrastructuur te onderhouden en te verbeteren, bijvoorbeeld door het vernieuwen van waterleidingen en het inspelen op toekomstige uitdagingen.

In Fryslân is Vitens verantwoordelijk voor de winning, zuivering en levering van drinkwater. In het noordwesten van Fryslân wordt geen drinkwater gewonnen, omdat het grondwater in dit gebied niet geschikt is voor drinkwaterproductie. Fryslân beschikt echter over een grote voorraad schoon, zoet grondwater, dat de voorkeursbron is voor drinkwater volgens de Drinkwaterstrategie Fryslân 2050.

Grondwater is van nature schoon, brengt minimale risico's voor de volksgezondheid met zich mee en vereist relatief weinig energie en kosten om te zuiveren. Uit de Strategische Grondwaterstudie Fryslân (2019) blijkt bovendien dat er voldoende zoet grondwater beschikbaar is. Momenteel wordt veel schoon grondwater ongebruikt afgevoerd naar zee via het oppervlaktewatersysteem. Door monitoring houden we zicht op de kwaliteit en kwantiteit van het grondwater en de relatie met drinkwatervoorziening.

Vitens bewaakt het waterverbruik in Waadhoeke en zorgt ervoor dat er voldoende kraanwater beschikbaar blijft in Fryslân. Tijdens warme en

droge periodes stijgt het waterverbruik door extra douchen, het besproeien van tuinen en het vullen van zwembaden. Bij langdurige droogte roept het drinkwaterbedrijf op om bewuster om te gaan met water en het verbruik beter over de dag te spreiden.

Een betrouwbare drinkwatervoorziening is van groot belang, omdat uitval van de levering grote overlast kan veroorzaken voor huishoudens, zorginstellingen en bedrijven. Drinkwaterbedrijven stellen daarom leveringsplannen op om verstoringen, zoals leidingbreuken of crisissituaties, effectief op te vangen.

Om de drinkwatervoorziening in de toekomst zeker te stellen, heeft het Rijk het Actieplan Leveringszekerheid Drinkwater en het Actieprogramma Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen 2023-2030 opgesteld. Hierin is onder meer vastgelegd dat er extra drinkwaterwinlocaties moeten komen, zoals de nieuwe waterwinning in Luxwoude. Daarnaast werkt Vitens samen met Wetterskip Fryslân, de provincie en gemeenten aan maatregelen om water te besparen. Op landelijk niveau wordt onderzocht of een keurmerk voor waterbesparende producten kan bijdragen aan een duurzamer waterverbruik.

7.4.4.4 Waterveiligheid
Waar staan we nu?
Waterveiligheid in Fryslân betekent bescherming tegen overstromingen vanuit zowel het hoofdwatersysteem als het regionale watersysteem. Om voorbereid te zijn op extreme situaties hanteert de provincie het principe van meerlaagsveiligheid, bestaande uit drie lagen:

1. Preventie – De eerste laag bestaat uit dijken en andere waterkeringen die het achterland beschermen tegen overstromingen. Deze waterveiligheidsnormen zijn juridisch vastgelegd.
2. Ruimtelijke inrichting en locatiekeuze – De tweede laag richt zich op ruimtelijke ordening. Door een doordachte inrichting van het landschap kunnen waterproblemen zoals overlast en schade worden voorkomen.
3. Calamiteitenbeheersing – De derde laag omvat crisisplannen voor overstromingen om maatschappelijke ontwrichting te minimaliseren en snel herstel mogelijk te maken.

De primaire waterkering in Waadhoeke ligt langs de Waddenzeekust. Wetterskip Fryslân beoordeelt deze waterkering elke 12 jaar om te controleren of deze voldoet aan de wettelijke normen. Waar nodig worden dijkvakken versterkt, zodat ze weer minimaal 50 jaar aan de eisen voldoen. Deze dijkversterkingen worden uitgevoerd door Wetterskip Fryslân en Rijkswaterstaat, met financiering vanuit het landelijke Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).

De provincie Fryslân keurt projectplannen voor dijkversterkingen goed en houdt daarbij rekening met diverse belangen, zoals natuurwaarden, landbouw, recreatie, cultuurhistorie en omgevingskwaliteit. Bij dijkversterkingen wordt ook gekeken naar koppelkansen, waarbij meerdere opgaven tegelijk worden aangepakt. Zo wordt bij de versterking van de dijk tussen Koehool en Lauwersmeer onderzocht hoe waterveiligheid en natuurdoelen gecombineerd kunnen worden. Naast de huidige dijkversterkingen zullen op de lange termijn extra maatregelen nodig zijn om de stijgende zeespiegel bij te houden.

Naast primaire waterkeringen spelen ook regionale waterkeringen een belangrijke rol. Dit zijn boezemkaden en polderdijken die bescherming bieden tegen overstromingen vanuit de Friese boezem. De provincie Fryslân wijst deze regionale waterkeringen aan en stelt de normen vast. Wetterskip Fryslân is verantwoordelijk voor het beheer, onderhoud en naleving van deze normen.

7.4.4.5 Waterkwaliteit
Waar staan we nu?
Water van goede kwaliteit is essentieel voor ons dagelijks leven. Het is nodig voor drinkwater, landbouw, recreatie en natuur. Waterkwaliteit omvat zowel:

- Ecologische kwaliteit: biodiversiteit, de aanwezigheid van flora en fauna in, op en langs het water.
- (Fysisch-)chemische kwaliteit: aanwezigheid van stoffen in het water.

In Europees verband is afgesproken dat grond- en oppervlaktewater beschermd moeten worden en dat achteruitgang in kwaliteit en kwantiteit moet worden voorkomen. Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân, Friese gemeenten en Vitens werken al jaren aan waterkwaliteitsverbetering. Hierdoor is onder andere de doorzichtigheid van oppervlaktewater verbeterd en zijn vismigratieroutes verbeterd. Toch blijft de ecologische waterkwaliteit en nutriëntenbelasting achter bij de gestelde doelen. Aanvullende maatregelen zijn nodig om deze ambities te behalen.

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt als doel dat uiterlijk in 2027 alle wateren zowel chemisch (schoon) als ecologisch (gezond) op orde zijn. Dit is een wettelijke verplichting, en het niet halen

van de doelen kan economische sancties tot gevolg hebben. In de KRW-beslisnota 2022-2027 zijn haalbare en betaalbare maatregelen vastgelegd.

Niet alle oppervlaktewateren vallen onder de KRW, zoals wateren in polders, stadswateren, kleine natuurgebieden en boerensloten. Deze maken echter 50% van het Friese oppervlaktewater uit en spelen een belangrijke rol bij het behalen van de KRW-doelen. Schonere wateren in deze deelsystemen dragen bij aan de verbetering van KRW-wateren. Daarom wordt in elke Friese gemeente periodiek een inventarisatie uitgevoerd, waarbij Waadhoeke in 2025 aan de beurt is.

Wetterskip Fryslân en de gemeente Waadhoeke werken samen aan de ecologische waterkwaliteit in de bebouwde omgeving. Dit gebeurt door het opstellen van streefbeelden, gericht op: bedekkingsgraad en diversiteit van water- en oeverplanten, doorzicht van het water en gehalten nutriënten (zoals stikstof en fosfaat).

Provincie Fryslân ondersteunt dit proces met begeleiding en ecologische expertise. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wordt via de watertoets aandacht besteed aan ecologische waterkwaliteit en belevingswaarde. Het streven is om deze toets al in een vroeg stadium van gebiedsontwikkeling toe te passen.

Voor een betere natuurontwikkeling langs waterkanten is meer variatie in waterstanden gewenst. Daarom experimenteert Wetterskip Fryslân sinds 2021 met ecologisch peilbeheer. Dit betekent dat in bepaalde periodes de waterstand tijdelijk hoger wordt gehouden om rietgroei te stimuleren. Dit draagt bij aan: schonere waterkwaliteit (riet filtert het water), een gezonder waterleven (vissen gebruiken riet als schuil- en paaigebied) en bescherming van oevers (wortelstelsels van riet versterken de oever). Dit experiment loopt tot 2026, waarna de effecten worden geëvalueerd.

Water van een goede kwaliteit speelt een grote rol in ons leven: als drinkwater, voor de zoetwatervoorziening van de landbouw, als water om in te zwemmen, voor natuur en biodiversiteit in brede zin. Onder waterkwaliteit verstaan we zowel de ecologische kwaliteit (biodiversiteit, soorten die in het water leven zoals waterplanten en vis) en de (fysisch-)chemische kwaliteit (stoffen).

7.4.4.6 Verzilting

Waar staan we nu?

Langs de Friese kustzone komt zout grondwater voor, vaak al op enkele meters diepte. Daarnaast stroomt jaarlijks ongeveer 47 miljoen m³ zout grondwater vanuit de Waddenzee onder de zeedijk het zeekleigebied van Fryslân in. In lager gelegen gebieden komt dit zoute grondwater omhoog, waardoor verhoogde zoutgehaltes ontstaan in zowel de bodem als het oppervlaktewater. Dit proces, bekend als verzilting, kan schadelijk zijn voor de landbouw.

Door klimaatverandering stijgt de zeespiegel en neemt de verdamping in de zomer toe. Dit versnelt de verzilting van het kleigebied. Daarnaast draagt bodemdaling door gas- en zoutwinning in het noordwestelijke kleigebied bij aan dit probleem. Hierdoor zal de beschikbaarheid van zoetwater in de toekomst afnemen.

Veel van het zoute kwelwater komt terecht in drainage en sloten, waardoor het oppervlaktewater

in delen van de noordelijke kleipolders te zout wordt voor beregening. Voor gewasteelt, maar ook voor grasland is daarom aanvoer van zoet oppervlaktewater noodzakelijk. Het Wetterskip voert hiervoor zoet water vanuit de Friese boezem aan en spoelt hiermee tegelijkertijd de sloten door.

Maatregelen tegen verzilting: op perceel niveau kunnen grondeigenaren/agrariërs zelf maatregelen nemen om verzilting en de gevolgen ervan te beperken, zoals:

- Antiverziltingsdrainage: een effectieve methode om lokaal zout uit de bodem af te voeren.
- Goed bodembeheer: behoud van een gezonde bodemstructuur kan de impact van verzilting verminderen.
- Gewasontwikkeling: het kweken van rassen die beter bestand zijn tegen zoute omstandigheden.
- Bewust omgaan met sloten en drainage: ingrepen in perceelsloten en afwateringssystemen kunnen verzilting onbedoeld verergeren.

Het project "Boeren meten water" stimuleert agrariërs om zelf het zoutgehalte in bodem en water te meten. Dit draagt bij aan bewustwording en beter waterbeheer op perceel niveau.

Aangezien het watersysteem op regionaal niveau functioneert is een beleidsmatige aanpak nodig om verzilting tegen te gaan. Dit kan door het verkennen en uitvoeren van maatregelen in het watersysteem om de doorstroming en beschikbaarheid van zoet water te verbeteren. Bovendien is kennisontwikkeling en onderzoek nodig naar effectieve strategieën om verzilting te beperken en een gedegen ruimtelijke planning: ontwikkelingen kunnen verzilting versterken of juist vertragen, wat vraagt om zorgvuldige afwegingen in beleidskeuzes.

Om deze uitdagingen aan te pakken, is de gemeente Waadhoeke sinds 2023 partner van het Kenniscluster Stichting Salta. Daarnaast is verzilting als één van de speerpunten opgenomen in de regiodeal van Noordwest Fryslân, gezien het grote belang van dit thema voor het gebied.

Europa	Nederland	Fryslân	Waadhoeke
Kaderrichtlijn Water	Nationaal Water Programma	KRW Nota 2022-2027	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP 2020-2024 + 2025)
Richtlijn Overstromingsrisico's	Nationaal Deltaprogramma	Fries Bestuursakkoord Water 2021	Duurzaamheidsagenda 2025-2028
Duurzame Ontwikkelingsdoelen	Deltaprogramma Waterveiligheid, Zoetwater, Ruimtelijke Adaptatie	Regionaal Waterprogramma 2022-2027 (RWP)	Ontwerp Omgevingsvisie
	Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en Extra (NOVEX)	Provinciale Omgevingsvisie (POVI)	Bodemvisie 2021
	Kamerbrief Water en Bodem Sturend (WaBos)	Drinkwaterstrategie Fryslân 2050	Overdracht stedelijk waterbeheer 2024
	Beleidsnota Drinkwater 2021-2026		Waterrecreatie Waadhoeke 2022
	Omgevingswet		

Afbeelding 7.2 Regelingen en beleid op verschillende niveaus relevant voor het thema Water in Waadhoeke.

Projectbeschrijvingen ‘Oars mei wetter omgean’ in Waadhoeke

7a. Uitvoering verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan Waadhoeke (vGRP)

Inhoud: In het gemeentelijke rioleringsplan wordt uitgelegd hoe er wordt omgegaan met de verschillende waterstromen, zoals stedelijk afvalwater en hemelwater. Middels het rioleringsplan wordt op planmatige wijze gewerkt aan een goede rioleringszorg in Waadhoeke. Tot het van kracht worden van de Omgevingswet was dit een wettelijke verplichting. Het plan richt zich op een adequate inzameling en verwerking van stedelijk afvalwater, de inzameling van overtollig hemelwater en het goed omgaan met het grondwater. Daarbij wordt steeds meer rekening gehouden met klimaatveranderingen. Specifieke aandachtspunten in het verbrede Rioleringsplan zijn klimaatadaptatie en het verbeteren van de samenwerking. De gemeente werkt aan een nieuw Gemeentelijk Water en Riolering Programma (GRP) voor de periode 2026 -2030. Dit nieuwe programma bouwt voort op het huidige vGRP en speelt in op de toekomstige en toenemende watertaken van de gemeente.
Looptijd: 2020 - 2024 en met een jaar verlengd tot 2026
Kosten: € 4,9 mln. - € 6,5 mln. per jaar
Financiering: Rioolheffing
Resultaat: Een goed functionerende riolering en afkoppelen van het hemelwater.

7b. Deelname Fries Bestuursakkoord Water en Klimaat (FBWK)

Inhoud: Het Fries Bestuursakkoord Water en Klimaat (FBWK) is een samenwerkingsverband tussen het Wetterskip Fryslân, drinkwaterbedrijf Vitens, de provincie Fryslân en alle Friese gemeenten. Dit verband bestaat officieel sinds 2010. Het FBWK richt zich primair op de regionale uitwerking van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) voor de werkregio Fryslân . Het opstellen van een regionale adaptatiestrategie (RAS), uitvoeren van klimaatstresstesten (opgenomen in de Friese klimaatatlas), het voeren van risicodialogen en verzorgen van subsidieaanvragen in het kader van de impulsregeling klimaatadaptatie behoort tot de uitgevoerde activiteiten. In de tussentijdse evaluatie van het FBWK uit 2023 bleek dat de toegevoegde waarde van FBWK met name ligt in klimaatbestendigheid van bebouwd gebied, zowel bestaand als ontwikkellocaties, woningbouwopgave en nieuwe infrastructuur en de samenwerking daarin als Friese overheden. Met dat uitgangspunt in gedachten is eind 2024 besloten voor invulling van het derde FBWK voor de vervolgperiode 2026-2030. Het jaar 2025 zal gebruikt worden om dit verder uit te werken.
Looptijd: 2021 - 2025
Kosten: € 33.333 per jaar, waarvan € 2.360 voor rekening van de gemeente Waadhoeke
Financiering: De jaarlijkse bijdrage van Waadhoeke ad € 2.360 wordt gedekt uit het beschikbaar budget in het kader van het Gemeentelijke Rioleringsplan.
Resultaat: Samenwerken aan een water- en klimaatbewustzijn met als thema’s Klimaatadaptatie en Waterbewustzijn.

7c. Onderhoud stedelijk water (baggeren)

Inhoud: In Nederland zijn twee waterbeheerders aanwezig, het Rijk en de waterschappen. In afwijking van de geldende regels over de bescherming van waterkeringen, watergangen en bijbehorende kustwerken (zogenaamde Keur) zijn door Wetterskip Fryslân afspraken met alle gemeenten gemaakt over het onderhouden van de watergangen in het bebouwde gebied. In deze afspraken is opgenomen dat het onderhoud door de gemeente wordt uitgevoerd, aangezien de gemeente dit het meest kostenefficiënt kan uitvoeren. Voor overname van deze watergangen moest het achterstallig baggeronderhoud worden weggewerkt uiterlijk 31 december 2025. Het achterstallig baggeronderhoud is betaald op 50/50% basis door de gemeente Waadhoeke en Wetterskip Fryslân.
Na afronding van het baggerwerk is in 2024 een nieuwe baggerplanning opgesteld voor het Wetterskip.
Looptijd: 2025 - 2034
Kosten: Totaal € 1,6 mln.
Financiering: Beheer en onderhoudsbudget van het Wetterskip
Resultaat: 37.000 m3 slib verwijderd uit 45 kilometer watergangen in Waadhoeke

7d. Brede samenwerking Provinciaal Bestuurlijk Overleg Water (PBOW)

Inhoud: Vanaf 2005 is in het Provinciaal Bestuurlijk Overleg Water (PBOW) ingesteld waar overheden kwesties op watergebied afstemmen en afspraken maken over hoe zaken aangepakt worden. Daarin zitten alle wethouders, dagelijks bestuur van het Wetterskip, een vertegenwoordiger van Vitens en de betrokken gedeputeerde namens de provincie die tevens voorzitter is. In dat overleg worden alle actuele wateronderwerpen met elkaar afgestemd.

Alle beltrokken organisaties zijn zo goed op de hoogte van elkaars voornemens en projecten en dat is belangrijk vanwege de aanwezige urgentie en benodigde samenhang in de waterketen om op klimaatveranderingen in te kunnen spelen.
Looptijd: Doorlopend
Kosten: N.v.t.
Financiering: N.v.t.
Resultaat: Samenwerken en daarmee nog sterker als één overheid optreden bij het thema water

7e. Subsidie voor het afkoppelen van regenwater en vergroening van daken en tuinen

Inhoud: Inwoners en bedrijven in de gemeente Waadhoeke kunnen subsidie (max. € 500 per aanvraag) aanvragen voor de aanleg van meer groen en het afkoppelen van regenwater. De gemeente stimuleert hiermee maatregelen tegen de gevolgen van extreem droog en nat weer. Een paar voorbeelden hiervan zijn: het vergroenen van tuinen of (dak)terrassen, de regenpijp afkoppelen van het gemengde riool, regenwater opvangen, aanschaf regenton en regenwater (her)gebruiken. https://www.waadhoeke.nl/subsidie-regenwater
Looptijd: 2022 – 2024 met verlenging in 2025
Kosten: € 20.800 per jaar
Financiering: Dekking uit de beschikbare budgetten van het Gemeentelijk Rioleringsplan
Resultaat: Inwoners de mogelijkheid bij te dragen aan klimaatdoelen. De belasting van het rioolsysteem bij hevige regenval te verminderen.

7f. Inwinnen wateradvies bij ontwikkelingen en ruimtelijke plannen (weging van het waterbelang)

Inhoud: De watertoets zorgt ervoor dat op locatie ontwikkelingen en ruimtelijke plannen aandacht wordt besteed aan veiligheid, kwaliteit én kwantiteit van water. Als richtlijn bij het beoordelen van ruimtelijke plannen wordt sinds 2013 gewerkt met de Leidraad Watertoets. Hierin staat voor alle wateraspecten uitgangspunten omschreven waar rekening mee moet worden gehouden en over de te nemen maatregelen. Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt de watertoets aangeduid als weging van het waterbelang of wateradvies (inclusief water robuust bouwen).
www.wetterskipfryslan.nl/vergunningen-wetten-en-regels/online-watertoets-voor-nieuwe-plannen
Looptijd: Bij locatie ontwikkelingen en plannen
Kosten: Reguliere taak Wetterskip
Financiering: Onderdeel initiatiefnemer ruimtelijk plan
Resultaat: Toets en advies van het Wetterskip over de belangen van het thema water voor locatie ontwikkelingen en ruimtelijke plannen

7g. Inventarisatie Kader Richtlijn Water overige wateren in bebouwd gebied

Inhoud: Voor de overige wateren (dus niet de aangewezen KRW-waterlichamen) is er een inspanningsverplichting voor de waterkwaliteit, hierover is aanpak vastgesteld waarbij Friese gemeenten, Wetterskip en Provincie gezamenlijk optrekken. Afgesproken is dat de Provincie de trekker is en de doelen zal vastleggen in het Regionaal Water Programma, Wetterskip is kennishouder waterkwaliteit en zal de inventarisaties uitvoeren, de gemeenten leiden de doelen af op basis van de huidige toestand en eigen doelen/ ambities. Voor 2025 staat de gemeente Waadhoeke op de planning.
Looptijd: 2025
Kosten: N.t.b. afhankelijk van uitkomst inventarisatie 2025
Financiering: N.t.b.
Resultaat: Inventarisatie van de huidige toestand van de waterkwaliteit in bebouwd gebied.

7h. Ontwikkelen en delen van kennis en samenwerking bij verzilting grond- en oppervlaktewater

Inhoud: Verzilting in landbouwgronden is een groter wordend probleem. Met name ook in noordelijke kleischil in Fryslân. Daarom is een Kenniscluster voor Verziltingsvraagstukken opgericht. De provincie Fryslân heeft hiervoor één miljoen euro beschikbaar. Het Kenniscluster heeft als doel om kennis over verziltingsvraagstukken te verzamelen en te verspreiden. Het gaat dan bijvoorbeeld om het wetenschappelijk vastleggen van bestaande kennis, het inbrengen van de kennis en best practices in opleidingen, het adviseren van overheden en praktijkgerichte voorlichting van de landbouwsector. Het cluster zal zelf geen onderzoek uitvoeren, maar optreden als partner of begeleider. Met partners wil het Kenniscluster tot een Nationale Kennisagenda komen, die bepalend wordt voor de activiteiten van het cluster. Verschillende organisaties werken samen in het cluster. Onder andere de provincies Fryslân, Groningen, Noord Holland en Zeeland, het Ministerie van LNV, waterschappen, hogescholen en universiteiten, landbouwpartijen en organisaties voor praktijkonderzoek zoals SPNA.
Het bedrijfsleven is uitgenodigd om ook aan te sluiten. De komende jaren verder gewerkt aan deze krachtenbundeling. Gemeente Waadhoeke heeft in 2023 een partner overeenkomst getekend. Bovendien is dit thema en de samenwerking met Salta ook onderdeel van de Regiodeal.
Looptijd: 2023 - 2026
Kosten: In kind bijdrage op projectbasis gemeente Waadhoeke

Financiering: Dekking uit ureninzet op projectbasis
Resultaat: Deelname aan een netwerk van allerlei publieke en private partijen die betrokken zijn bij het thema verzilting. Dit om alle beschikbare kennis rond verzilting en zoetwaterbeschikbaarheid in de kustzone te bundelen en betere afstemming/ borging van beschikbare kennis met de praktijk, in beleid, bij onderzoek en in het onderwijs te bewerkstelligen.

7i. Bepalen ambities van het waterbelang in gemeentelijke projecten (Ambitieweb)

Inhoud: Bij projecten in de openbare ruimte is het belangrijk om de duurzaamheidsambities te kunnen bepalen. Het ambitieweb is daarbij een mooi hulpmiddel. De gemeente Waadhoeke gebruikt bij projecten en ingrepen in de openbare ruimte de methode van het ambtieweb. Een ambitieweb laat in één oogopslag zien op welke thema's of onderdelen belangrijk zijn en in welke mate dat belangrijk is. Het ambitieweb omvat 12 thema's, waarvan 6 zich richten op specifieke duurzaamheidsthema's, zoals energie, ecologie en materiaalgebruik. Water en klimaatadaptatie is specifiek als thema opgenomen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in waterkwaliteit (geen waterverontreiniging), waterkwantiteit (droogte en wateroverlast) en waterveiligheid. Door middel van interactieve ambitiewebsessies wordt input geleverd op de verschillende thema's.
Looptijd: Project
Kosten: N.v.t.
Financiering: N.v.t.
Resultaat: Bepalen van de duurzaamheidsambitie over het aspect water in een project

7j. Terugdringen vuilwaterlozingen recreatievaart

Inhoud: Door (illegale) lozingen vanuit de recreatievaart raken water en natuur vervuild. Dat levert problemen op voor de waterkwaliteit; voor de mens met name door de risico's die ontstaan bij het zwemmen in open water. Friese Gemeenten, Wetterskip, Provincie en Marrekrite werken al jaren samen aan het oplossen van de problematiek. Er zijn onderzoeken uitgevoerd en convenanten getekend. Ook zijn er al stappen genomen om de situatie te verbeteren, zoals het aanleggen van inzamelpunten (op vaste wal en de húskes van Marrekrite). In Franeker is een speciaal inzamelpunt aangelegd voor een rondvaartboot. Daarnaast wordt ingezet op voorlichting en lobby om de handhavingsmogelijkheden te verbeteren, wat inmiddels heeft geresulteerd in aangescherpte wetgeving (van kracht in 2026). Er is een ambtelijke regiegroep ingericht om het proces te vervolgen.
Looptijd: doorlopend
Kosten: N.t.b.
Financiering: N.t.b.
Resultaat: Verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater vanwege terugdringen lozingen recreatievaart.

7k. Realisatie aantal vaarrondjes

Inhoud: Er rust geen vaarwegclassificatie op een groot deel van de vaarwegen in Waadhoeke met als gevolg dat er niet gebaggerd wordt en zomerdag de waterplanten zo talrijk zijn dat er geen doorkomen aan is. Vanuit de memo 'Waterrecreatie Waadhoeke, Ontwikkelrichtingen & Prioriteiten' (dec 2022)' was het de ambitie 'het vaarnetwerk voor kleine waterrecreatie uit te bouwen' en de bijpassende ontwikkelrichting luidt 'vaarnetwerk op orde en versterken'. De tracés Oudebildtzijl – St.- Annaparochie en Franeker-Tzum-Lollum (Lytse Farwegen) werden geprioriteerd voor ontwikkeling. Inmiddels is er zowel vanuit de kadernota als vanuit de Regiodeal Noardwest-Fryslân budget beschikbaar gesteld voor het bevaarbaar maken van beide potentiële vaarrondjes.
Looptijd: 2025-2026
Kosten: Afhankelijk van variant per tracé n.t.b.
Financiering: Gemeente (Wetterskip staat aan de lat voor het deel baggeren tbv de waterveiligheid)
Resultaat: De vaarrondjes Het Bildt en Lytse Farwegen zijn jaarrond toegankelijk voor de kleine vaarrecreatie.

7l. Projecten tegen de verspreiding van zwerfafval en plastics in het oppervlaktewater

Inhoud: Veel zwerfafval komt ook in watergangen en vaarwegen terecht. Het zwerfafval verspreidt zich via stroming in het oppervlaktewater. Jaarlijks wordt er een grote (zwerf)afvalopruimactie georganiseerd van oevers, wateroppervlak en waterbodems gericht op bewustwording rond zwerfafval in water. Diverse bij water betrokken verenigingen organiseren deze gezamenlijke opruimactie: 'Skjin Wetter'. Inwoners van de gemeente kunnen meedoen aan prijsvraag en worden opgeroepen om als vrijwilliger deel te nemen aan de opruimactie. Daarnaast is de gemeente Waadhoeke aangesloten bij het Noria project tegen de verspreiding van zwerfafval via het water: 'Gjin Plastic nei ús Waad'. Met dit project willen we de aanvoer van (micro) plastics uit het gebied richting de Waddenzee stoppen, door middel van onderzoek naar de verspreidingsroutes en omvang van het probleem. Uitgangspunt is om hiermee te demonstreren dat effectieve aanpak van zwerfafval in het water mogelijk is door een goede samenwerking tussen betrokken overheden.

Ook is de gemeente Waadhoeke nauw betrokken bij de zogeheten 'Bubble Barrier' in het Van Harinxmakanaal in Harlingen. Daarbij wordt door middel van een scherm van luchtbellen onder water het zwerfafval uit het oppervlaktewater gehaald voordat dit verder de zee in kan stromen.
Looptijd: Jaarlijks
Kosten:

- Actie 'Skjin Wetter': € 5.500 per jaar
- Noria Project 'Gjin Plastic nei us Waad': In kind bijdrage Waadhoeke
- Deelname 'Bubble Barrier': € 17.500 eenmalig (waarvan € 7.500 in 2021 en € 10.000 in 2025)

Financiering: Dekking uit de landelijke zwerf-afvalvergoeding
Resultaat: Tegengaan van zwerfafval en verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater. Een schoon watermilieu.

adres
Harlingerweg 18
8801 PA Franeker

postadres
Postbus 58
8800 AB Franeker

online
www.waadhoeke.nl
info@waadhoeke.nl

telefoon
0517 380 380